

**BOSHLANG'ICH TA'LIMDA INTERFAOL O'QITISH
METODLARINING PSIXOLOGIK VA PEDAGOGIK
SAMARADORLIGI**

Denov tadbirkorlik va pedagogika

Instituti Pedagogika fakulteti talabasi Shuhratova Dilfuza

Emali:shuhratovadilfuza1@gmail.com

Tel raqam: +998505040604

***Anotatsiya:** Ushbu maqolada boshlang'ich ta'limda interfaol o'qitish metodlaridan foydalanishning psixologik va pedagogik jihatlari tahlil qilingan. Interfaol metodlarning o'quvchilarning faolligi, mustaqil fikrlash va ijodiy salohiyatini oshirishdagi o'rni keng yoritilgan. Shuningdek, zamonaviy o'qituvchining metodik tayyorgarligi va o'quvchilarda ijobiy motivatsiyani shakllantirishdagi faoliyati haqida so'z yuritiladi.*

***Kalit so'zlar:** interfaol metodlar, psixologik samaradorlik, pedagogik texnologiya, ijodiy fikrlash, ta'lim sifati, o'quvchi faolligi.*

Kirish

So'nggi yillarda mamlakatimizda ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar o'qitish jarayonini zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etishni talab qilmoqda. Xususan, boshlang'ich ta'lim bosqichi bola shaxsining intellektual, psixologik va ma'naviy rivojlanishida muhim rol o'ynaydi.

Interfaol metodlardan foydalanish o'quvchilarning dars jarayonidagi ishtirokini faollashtiradi, ularni mustaqil fikrlashga, o'z fikrini erkin ifodalashga, hamkorlikda ishlashga o'rgatadi. Bugungi kunda ta'lim jarayonida o'quvchining faolligini oshirish, unga bilimni tayyor shaklda berishdan ko'ra, bilimni o'zi izlab topishiga imkon yaratish eng samarali yondashuv hisoblanadi. Boshlang'ich ta'limda interfaol metodlardan foydalanishning

psixologik va pedagogik jihatdan ahamiyati beqiyosdir. Psixologik nuqtai nazardan, bunday metodlar o'quvchilarda o'ziga ishonch, ijobiy emotsional holat va darsga nisbatan qiziqishni kuchaytiradi. Pedagogik tomondan esa ular ta'lim sifatini oshirib, bilimlarni mustahkam o'zlashtirish, mantiqiy fikrlash va mustaqil xulosa chiqarish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Asosiy qism

Interfaol" so'zi inglizcha "interactive" atamasidan olingan bo'lib, "o'zaro ta'sir" ma'nosini bildiradi. Interfaol metodlar o'qituvchi va o'quvchi o'rtasida faol muloqot asosida o'qitish jarayonini tashkil etuvchi pedagogik yondashuvdir.

Bu metodlar o'quvchilarni darsda passiv tinglovchidan faol ishtirokchiga aylantiradi. Har bir o'quvchi o'z fikrini erkin bayon etadi, boshqalarning fikrini tinglaydi va muhokama jarayonida yangi bilimlarni mustaqil o'zlashtiradi.

Psixologik nuqtayi nazardan, interfaol metodlar o'quvchining tabiiy bilishga bo'lgan ehtiyojini rag'batlantiradi. O'yin, raqobat, musobaqa, guruhli faoliyat elementlari bolaning qiziqishini kuchaytiradi. Bu esa diqqatni jamlash, xotira, tafakkur va ijodiy tasavvurni rivojlantiradi.

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, o'quvchi faol ishtirok etgan darslarda ma'lumotning 70–80 foizigacha xotirada saqlanadi, passiv tinglovchi esa atigi 20–30 foizini eslab qoladi. Shundan kelib chiqib, interfaol metodlar o'quv jarayonining psixologik samaradorligini sezilarli darajada oshiradi.

Pedagogik jihatdan interfaol metodlar konstruktivistik yondashuvga asoslanadi. Ya'ni, bilim o'qituvchi tomonidan tayyor shaklda berilmaydi, balki o'quvchining faol ishtiroki orqali yaratiladi. O'qituvchi bu jarayonda yo'naltiruvchi, tashkil etuvchi, motivatsiya beruvchi rolni bajaradi.

Boshlang'ich sinf o'quvchilari yosh xususiyatlariga ko'ra harakatga, o'yinga, rangli va ko'rgazmali faoliyatga moyil bo'lganliklari sababli, interfaol metodlardan foydalanish aynan shu bosqichda eng yuqori natija beradi.

Masalan, “O‘qish” fanida “Aqliy hujum” metodidan foydalanish orqali matn mazmunini tahlil qilish, asosiy g‘oyani topish va xulosa chiqarish ko‘nikmalari shakllantiriladi.

“Matematika” darslarida “Klaster”, “Bumerang”, “Insert” kabi metodlar yordamida o‘quvchilar sonlar, shakllar va amallar o‘rtasidagi bog‘liqlikni aniqlashni o‘rganadilar.

“Tabiatshunoslik” fanida esa “Baliq skeleti” yoki “Muammoli vaziyat” metodlari sabab–natija munosabatlarini aniqlash, kuzatish va tahlil qilish ko‘nikmalarini rivojlantiradi.

O‘quvchilarning darsga bo‘lgan qiziqishini oshiradi; Faol ishtirok va hamkorlikni kuchaytiradi;

Ijodkorlik va mustaqil fikrlashni rivojlantiradi;

Jamoadamda ishlash madaniyatini shakllantiradi;

Bilimni chuqur va barqaror o‘zlashtirishni ta’minlaydi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, interfaol metodlardan foydalanish boshlang‘ich ta’limda o‘quvchilarning bilimini chuqurlashtiradi, ularning mustaqil fikrlash, ijodiy yondashuv, tahlil va muloqot ko‘nikmalarini rivojlantiradi.

Zamonaviy o‘qituvchi interfaol metodlardan oqilona foydalangan holda, o‘quvchilarda o‘rganishga bo‘lgan ijobiy motivatsiyani shakllantiradi va ta’lim sifatini sezilarli darajada oshiradi. Interfaol metodlarning psixologik va pedagogik jihatdan to‘g‘ri qo‘llanilishi, o‘qituvchining mahorati bilan uyg‘unlashganda, boshlang‘ich ta’lim samaradorligini yangi bosqichga olib chiqadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Ta’lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi to‘g‘risida”gi qarori, 2019-yil.
2. Hasanboeva O., Yo‘ldoshev J. Pedagogika nazariyasi va amaliyoti. — Toshkent: O‘zbekiston faylasuflar jamiyati, 2021.

3. Jalolov J. Ta'lim jarayonida interfaol metodlardan foydalanish. — Toshkent: TDPU nashriyoti, 2020.
4. Omonov B. Boshlang'ich ta'lim metodikasi. — Toshkent: Fan va texnologiya, 2018.
5. Xodjayeva M. Innovatsion ta'lim texnologiyalari. — Toshkent: Innovatsiya nashriyoti, 2022.